

Kıbrıs Solunun Geçmişine Kısa Bir Bakış ve Bugününe Bir Eleştiri

Nazım BERATLI

A- Kıbrıs Solu'nun Tarihine Kısa Bir Bakış

Ne yazık ki, Kıbrıs'ta sol deyince, iki farklı solu ele almaktan başka bir çare yok! Keşke bir tek Kıbrıs Solu olabilseydi ve biz de o Kıbrıs Solunun meselelerini tartışabilseydik ama tarihsel bir gerçektir ki ortada iki adet Kıbrıs solu var ve biz bu iki ayrı Kıbrıs Solunun, pek çoğu ortak olan sorunlarını, birlikte ele alıp tartışmıyoruz bile... Adanın en büyük sol gücü AKEL, bu tartışmaya girmeye henüz hazır değil gibi görünüyor ama umarım ki kuzeydeki tartışmaları en azından merak ve takip ederler. O bile, bir kazanç olur bu talihsiz ülke için!

Neden iki ayrı soldan bahsediyoruz? "Kıbrıslı Kimlikler" in farklılaşmasının ötesinde, tarihsel olarak bu iki sol, farklı mecralarda gelişip serpilmişlerdir de ondan. Ne demek istediğimi anlatmak üzere, çok kısa olarak Kıbrıs Solunun gelişip serpilmesinin tarihi üzerinde durmak istiyorum.

Kıbrıs'a ilk sol fikirler, Yunanistan ve Anadolu Rum Solu vasıtasıyla, 1912'den hemen sonra gelmeğe başlamış olsa gerek. Zira Yunanistan'da örgütlenen, Doğu Sorunu'nun, "Doğu'nun Demokratik Federasyonu" çerçevesinde çözümünü isteyen, yani Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanması, yerine ulus devletler kurulması ve Elence konuşan herkesin de Elen devletine katılmasını isteyen, Rosa Luxemburg ve Bernstein vasıtasıyla, 1. Enternasyonal'i de etkileyen hareketin, o tarihlerde, bir de Kıbrıs Şubesi olduğu bilinmektedir¹.

Elbette bu harekette herhangi bir Türk'ün bulunması düşünülemez!

Daha sonraları, 1921'de, aslında Yunanistanlı ve oranın uyruğunda olup, Limasol'da yaşayan bir hekim, Dr. Nikos Yiavopoulos'un önderlik ettiği bir grup aydın, ilk defa adada bir sol çevre olarak ortaya çıkar. Bu ekip, herhalde İzmir'deki türdeşlerinin etkisi ile hem savaşa karşıdır ve hem de, adanın Yunanistan ile birleşmesini değil, bağımsızlığını savunmaktadır. Bunlardan ikisi, Leonidas Stringos ve Christodulus Christodulidis (kod adı Alexis) 1924'te Moskova'ya parti okulunda eğitime giderler. Bunlar, okulu tamamlayıp, Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi üyeliğine atanırlar. İki parti arasındaki ilişkinin boyutuna dikkat çekmemek elde değil. Öte yandan, İngiliz yönetimi, Dr. Yiavopoulos'u 1925'te "persona non grata" (istenmeyen kişi) ilan ederek adadan kovar. 1926'da, Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi'nde çalışmakta olan Alexis adaya döner. Limasol'da kendi evinde, kızkardeşi Cleo Ionniadu ve kardeşi C. Christodulidis'in (kod adı Skelea) de gayretleri ile Kıbrıs Komünist Partisi'ni kurarlar. Partinin önderleri olarak, Skelea ve Andreas Vatiliadis (kod adı Vatis) ortaya çıkarlar.

İllegalite döneminin KKK (*Kıbrıs Komünist Partisi*) genel sekreteri Plutis Servas da, Moskova'daki eğitimden sonra, Alexis gibi, Yunanistan Komünist Partisi'nde görevlendirilir ve 1935'e kadar, orada illegalite koşullarında görev yapar. Kendisinin anlattıklarından, o günden AKEL'in kuruluşuna kadar, KKK'nın illegal başkanının da o olduğu anlaşılıyor. Kıbrıs Komünist Partisi'nin

¹ Panayot Noutsos'tan aktaran Mete Tunçay-E. von Zürcher, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Sosyalizm ve Milliyetçilik**, İstanbul, İletişim Yayınları, 1995, s. 131.

özgün, yani Kıbrıslı olmadığı, KKE'nin (*Yunan Komünist Partisi*) etki ve yönlendirmesinde bir tür şube olduğu, 1931 İsyanı'nda neden papazlara biat ettiklerini açıklayan Servas'ın şu sözlerinden anlaşılıyor:

Kilise 1931 İsyânında herkese katılım çağrısı yaptı. Bu çağrıya komünistler de uyarak, isyana katıldı. Gaye ENOSİS'ti... O dönemde, Otonom Kıbrıs diye ortaya çıktığımızda, sadece burada değil, Yunanistan'dan da büyük tepki gelmiş, yer yerinden uğramıştı. 'Allahsız, vatansız...' diye suçlanmıştık. Halk, bunların etkisi ile bize çok kötü bakıyordu. Halktan soyutlanmış bir durumdaydık... O yüzden yeni bir değerlendirme yaptık. O süreçte kilise çok etken bir konumdaydı, başka çaremiz yoktu. Mecburi bayrağı biraz indirdik, geri adım attık...²

Kapatıldığı tarihten kısa bir süre önce, Yunanistan Komünist Partisi, yayın organı Rizospastis'de yayınlanan bir bildirisinde, ENOSİS talebi için Londra'ya gitmiş olan bir heyeti "sömürenler" olarak yorumlayan parti; bunların ENOSİS taleplerinin kendi çıkarları için olduğunu, fakir insanların, bundan hiçbir çıkarları olamayacağını, ENOSİS'e karşı mücadelenin, emperyalizme karşı mücadele olduğunu, adanın fakir köylülerinin savaşım stratejisinin, bu olması lazım geldiğini ifade eder.³ Bu dönemde İngiliz kayıtlarında, adadaki komünistlerin sayısının süratle arttığından dem vurulur.⁴

Daha başlangıcında, Yunanistan kamuoyunun etkisi ile bağımsızlık hedefinden, ilhaka doğru adım atabilen bir sol ile karşı karşıyayız anlayacağız...

KKK'nin doğal mirasçısı AKEL'in ilk başkanı da olan Servas'ın KKE pratiğini bir kez daha hatırlamakta yarar var. Ayrıca, 1948'de AKEL'in hiç değilse *self-government*'e yönelik politikasını, yine Yunanistan'dan Zahariadis'in müdahalesi ile terk ederek tekrar ENOSİS çizgisine döndüğünü de anımsatalım ki bundan sonra söyleyeceklerimizin kaynağı belli olsun.

Burada dikkatle üzerinde durmak isterim ki suçlama yapmıyorum. Söylediklerim tespitlerden ibarettir. Kıbrıs Elen solu'nun, AKEL dışı grupları da dahil olmak üzere, "Kıbrıslılık"tan çok, kimliklerinin Elen yanından etkilenmiş oldukları tarihsel

bir gerçektir. Bu yazının ikinci bölümünde nedenler üzerinde duracağım için, şimdi Kıbrıs Solu'nun öteki bölümünün tarihi ile ilgili birkaç şey söylemek istiyorum.

Benim uzun süre KÖGEF yöneticiliği yaptığımı bilmeyen yok! KÖGEF'in bugün ülke siyaseti üzerindeki etkisini de bilmeyen yok! Yakında sanırım CTP'den sonra, UBP'nin de başına bir KÖGEF'li geçecek.⁵ Şimdi bu pratiğin ışığında, birşeyi açıkça söylemek durumundayım:

KÖGEF çizgisi de Kıbrıslı bir çizgi değildi. Bizim sol düşünceye dahil olduğumuz çağda, kimden etkilendiğimiz, kimin kadroları arasında olduğumuz bilinmeyen birşey değil: TKP'nin... AKEL'den etkilenerek solcu olmuş Kıbrıslı Türk bulmak için, elinize Diyojen'in fenerini alıp, sokak sokak dolaşmanız gerekiyor. ENOSİS'çi çizgileri bir yana, bizim sol fikirlerin etkisi altına girdiğimiz dönemde, AKEL'in Türkçe yayını da yoktu ki okuyup etkilenelim. Hadi bu arada birşeyi daha açıklayayım: Bir vesile ile kendileri ile ilişki kurduğumuzda bu açığı ilettik ve "Siz TKP saflarında durun, merak ettiğiniz şeyleri onlardan öğrenin" yanıtını aldık! Yıl, 1978'di.

Kıbrıs Türk Solu'nun CTP dışı, KÖGEF dışı grupları da Kıbrıslı değillerdir. Onlar ile KÖGEF arasındaki ayrılık noktaları da Kıbrıs değil, Türkiye pratiğinden kaynaklanmıştır. İGD'li olmakla, Dev-Genç'li ya da Halkın Kurtuluşçusu olmanın arasında, Kıbrıs pratiğinden kaynaklanan ne gibi bir farklılık vardı, doğrusu hala anlayabilmiş değilim ama o gruplaşmaların etkisini bugün de sürdürmediğini kim söyleyebilir?

Demek ki Kıbrıs Solu'nun bütünü, deyim yerinde ise "dış kaynaklı"dır!

Bu niçin böyledir?

II. Dünya Savaşı sonuna kadar, Kıbrıs'ta gerçek anlamda bir sanayi yoktur. Üretim, et ve tahıl üretimi ile sınırlıdır. 1940'larda Kıbrıs köylülüğünün %40'ı, tefecilere borçludur. 1946-60 arasında 5 dönümden az toprağı olanlarla hiç olmayanların oranı, %27 oranında artmıştır ama, topraksızlaşan köylünün toprağını kapitalist tarım işletmeleri değil, orta sermaye ele geçirmektedir. Aynı dönemde, 5-20 dönüm toprağı olan köylü sayısı da %23.7 oranında artış göstermektedir. Topraksızlaşan halk, adada kalıp yaşam düzeyini düşürerek

² Plutis Servas, "Neriman Cahit ile Söyleşi", *Ortam*, 12 - 27 Nisan 1999.

³ Niyazi Kızılyürek, *Paşalar ve Papazlar*, Londra, Kıbrıs Defterleri Yayınları, 1988, s. 29.

⁴ Ahmet An, *Kıbrıs Türk Liderliği'nin Oluşması*, Lefkoşa, Galeri Kültür Yayınları, 1997, s. 156.

⁵ Bu cümle yazıldığı zaman, rahmetli Dr. Salih Miroğlu henüz hayattaydı ve UBP'nin başına geçmesi kuvvetle muhtemeldi.

mücadele etmeyi değil, İngiltere, Avustralya gibi ülkelere göçmeği yeğlediğinden, Kıbrıs'ta potansiyel kır yoksulları da bulunmamaktadır. 1946'da topraksız köylü oranı %4.9'dur. %11.4 oranında köylü, kendi küçük toprağını ekip biçtikten sonra, başkalarının topraklarında da çalışmaktadır ama toprak sahiplerinin %67.5'i hiçbir biçimde işçi kullanmamaktadır. Tarımda çalışan toplam nüfus, 60 bin 464 kişi olup, bunun 48 bin 167'sinin toprağı, 5-99 dönüm arasındadır. 100 dönümden fazla toprağı olanlar 8 bin 403 kişi; 5 dönümden az toprağı olanlarsa, 3 bin 898 kişidir. Yani yoksul köylülük, köylülük içinde azınlıktır. Tarımda hakim olan, ezici bir çoğunlukla, orta köylülük, küçük mülk sahipliğı ilişkileridir.⁶

1960'ta bile ülkedeki sanayi işletmelerinin %90'ı dört veya daha az işçi çalıştıran küçük işletmeler olup, bütün işletmelerin %40'ı patronun da ailesi ile birlikte çalıştığı atölyelerdir.⁷

Bu küçük üretim ilişkileri, küçük burjuva yaşam tarzı ve sömürge yaşamı ortamında, tutuculuğun had safhada olmaması beklenemezdi.

Bütün bunlardan dolayı, Kıbrıs Solu, bütünü ile bazı hastalıklardan mustarıptır. Tarihleri, kökenleri, politikaları farklı, ama hastalıkları ortak! Neden?

İşte o da Kıbrıslı yanımız! İnsan iradesinin dışında, yaşadığımız toprak ve ortamın bize hediyesi...

B- Kıbrıs Solunun Handikapları

- 1-Kendisi için merkez değildir.
- 2-Küçük burjuva hareketi olagelmıştır.
- 3-Birikimi yeterli değildir.
- 4-Araç ile amacı birbirine karıştırmıştır.
- 5-Yöntemi yitirmiştir.

1- Kıbrıs Solu Hiçbir Zaman Merkez Olmamıştır

Kıbrıslılar, yukarıda anlattığım ekonomik koşullar yüzünden ama daha da çok ulusal aidiyetleri yüzünden, kendilerini hiçbir zaman bir merkez olarak görmemişlerdir. Kıbrıslıruklar için, günümüzde bile "ulusal merkez" halâ Atina'dır. AB üyeliğı şimdi belki bunu değiştirir. Kıbrıslıtürkler için de "ulusal merkez" bugün bile Ankara'dır.

⁶ Kıbrıs'ta Sosyo Ekonomik Yapı, Lefkoşa, Özgürlük Yayınları, 1987, s. 53.

⁷ a.g.e. s. 77.

Kıbrıs Solu, bu kimlik ögesinden hali değildir. Küçük radikal grupların buna karşı çıkmasının anlamı yoktur. Zira halkın duyguları bu aidiyetlerle şekillendiğı için, ele gelir bir politik güç olmak isteyen bütün hareketler, kendilerini ona uyarlamak zorunda hissediyorlar.

O zaman da kendisini bir başka merkezin adadaki şubesi olarak algılayan bu hareketlerin özgün programlar üretmelerinin imkânı yoktur. Koca Sovyetler Birliğı yıkıldı, bu konuda ne CTP'nin ne AKEL'in bir tek ideolojik tahlil yapıp yayınladığını duyan olmadı. Bu birşey değil, her iki partinin de tarihleri boyunca, teorik bir dergileri olmadı. Neden? Türkiye, Yunanistan vb. ülkelerden gelen teorik dergilerin bu ihtiyacı karşılayacağı düşünüldü. Oysa onlar, kendi sorunlarını tartışıyorlar! Teorik olarak onlara teslim olup, nasıl özgün, nasıl özgür olabilirsiniz?

Kendiniz, kendi kendinizi "periferi" ilan ederek, nasıl özgün olabilir, nasıl Kıbrıs Solu tanımlamasını hak edebilirsiniz?

Kıbrıslıruklar Solu bu saatten sonra belki de kendisi için bir merkez olmayı deneyebilir ama bu defa da tarihinin başından beri tutsağı olduğu ulusçuluğı⁸, yerelleştirme tehlikesini yaşıyor. Kıbrıslıtürk solu da iktidarda ehlileşme açmazını yaşıyor demezsek, doğrusu, güneydeki dostlara haksızlık etmiş oluruz diye düşünüyorum.

Bütün bunların suçlama değil, tespit olduklarını söylemek zorundayım bir kez daha. Ne var ki,

⁸ Bunu her söylediğimde, itirazlarla karşılaşıyorum. Kıbrıslıruklar Solu'nun, KKK döneminde bağımsızlıkçı olduğu iddiası doğrudur. Ne var ki yukarıda kısaca anlatılan, genel Elen Solu ile içli-dışli organik bağlantının ve ENOSIS hedefli 1931 İsyanı'na katılmanın ötesinde, KKK de tıpkı AKEL gibi, "Kıbrıs Halkı" dediğı zaman, bundan sadece Kıbrıslıruklar'ı anlamaktadır, adadaki Ulusal Sorun'un, farkında bile değildir. Hedeflediğı, bir "ulus devlet"tir. 1.8.1927 günü *Neos Antropos* gazetesinde, sömürge yönetiminden istenen *self-government*'in koşulları şöyle tanımlanıyor: "a) 18 yaşın üzerindeki bütün erkek ve kadınlara seçme hakkının verilmesi; b) Kavanin Meclisi'nin gerçek bir parlamento haline dönüştürülmesi. **Bu suretle Meclis üyeleri, azınlıkları için (Türkler, Ermeniler, Latinler vb.) ayrı temsiliyet getiren, nisbi temsil sistemine göre, halk tarafından doğrudan seçilecek;** c) Türk borçlarına karşılık Kıbrıs'ın ödemekte olduğu payın ortadan kaldırılması ve vergilerin orantılı olarak azaltılması; d) İngiltere'deki dondurulmuş bütçe fazlalıklarının Kıbrıs'a geri dönmesi ve bu paranın tarım ve sanayideki ilerlemeler için kullanılması; e) Kıbrıs'taki bütün askeri personelinin geri çekilmesi ve ülkenin güvenliğine ilişkin sorumluluğun yerel sivil savunma muhafızına verilmesi" (Ulus İrkad, "Nazım Beratlı'ya Geç Kalmış Bir Yanıt...")

www.yenikibris.org/kitap/ulus/nazim.htm. Yukarıdaki talepler dikkatle incelenirse, bir "halk" ve bir de "azınlıklar" olduğu görülür. Ne kadar "demokratik" görüntüslü olursa olsun, talep edilen bir "ulus devlet"tir. Ve Kıbrıs Sorunu'nun nedeni de bu karşılıklı ulus devlet anlayışıdır. İddiamın temelini, söylem değil, bu maddede kendini ele veren bu anlayış oluşturuyor. Güncel tehlike de budur...

benim bu “taşralılık” dediğim şey, objektif birşeydir, tarihsel kökenleri vardır ve istemekle aşılabilecek birşey de değildir. Ona da dikkat çekelim...

2- Kıbrıs Solu Bir Küçük Burjuva Hareketi Olagelmıştır

Kıbrıs ekonomisi, 1960'lara kadar, yaygın bir küçük mülk sahipliği ekonomisidir. Bu yazıyı rakamlara boğmak istemem ama gerekirse daha sonra rakam da yayınlarım. Bu çerçevede, bugün Kuzey Kıbrıs da aynı üretim ilişkilerinin tutsağıdır. Güney Kıbrıs'ın da ağırlıklı olarak hizmet sektörüne yaslandığı düşünülürse, Kıbrıslıların her zaman “zincirlerinden başka” kaybedecek şeyleri bulunduğu zahabında olan bir çoğunluğa sahip oldukları, tarihsel bir gerçekliktir.

Nitekim, Mart 1949'da yayınlanan bir AKEL MK Bildirisi'nde, partinin bir “küçük burjuva partisi olmaktan kurtarılacağı” ilan edilmiştir.⁹ Oysa bir yıl önce ünlü Lefke Grevi yaşanmıştır. Bilen bilir, oradaki maden işçilerinin çoğu da köyü ile ilişkisi süren, küçük mülk sahipleriydi. Zaten grevin kırılmasının nedeni de buydu.

1964-74 arası dönemdeki ekonomik büyümenin bir işçi sınıfı yarattığı meydandadır. Ama o sürecin, ülkede hüküm sürmekte olan ulusal sorun nedeniyle, o dönemde de Kıbrısrum Solu'na proleter bir karakter kazandırdığından kuşkuluyum doğrusu; hele Türk köylerine saldırılarda görev alan Lissaridis'in milislerini düşününce...

1974 sonrasındaki ekonomik büyümenin, güneyde yarattığı mülk sahipliği ilişkilerinin, 1990'larda Sovyetler Birliği Komünist Partisi (SBKP) de ortadan kalkınca, solun küçük burjuva karakterini değiştirme şansını da ortadan kaldırdığını düşünüyorum. Şimdi, ortada böyle bir hedef de yok!

Kuzey'deki sol hareket de farklı nedenlerle, aynı durumdadır. Burada hiçbir zaman bir proletarya olmadı ki! Küçük burjuva taşralı aydınlar, kendi sesleri ile coşup oynayarak, çalıp çığırdılar her zaman.

3- Kıbrıs Solunun Birikimi Yeterli Değildir

Karl Marx der ki:

⁹ Nazım Beratlı, **Kıbrıs'ta Ulusal Sorun**, Lefkoşa, Kendi Yayını, 1991, s. 61.

Daha önce söylediklerimize göre, bireyin gerçek entelektüel zenginliğinin, tamamen, bireyin gerçek ilişkilerinin zenginliğine bağlı olduğu açıktır. İşte yalnız bu yollardır ki, ayrı ayrı her birey, kendi çeşitli ulusal ve yöresel sınırlarından kurtulacak, bütün dünyanın üretimiyle (entelektüel üretimi de dahil olmak üzere) pratik ilişkiler içine girecek, ve (insanların yarattıkları) her alandaki bütün dünya üretiminden yararlanma yeteneğini edinecek duruma gelecektir.¹⁰

Sol politika, aslında bir felsefe okulunun siyasete tatbididir. Solculuk, olduğu gibi bir entelektüel faaliyet alanıdır. Oysa bu ülkede böyle birşeye, entelektüel üretim yapmaya kalkana neler yapıldığının, önemli tanıklarından biriyim ben. Çok uzun yıllar, resmi sol söylemin dışında birşey söylemek dışlanmanıza yol açmıştır bu ülke solu içinde. Eleştiri yapmak, bugün kuzeyde sevimsiz olmanıza, güneyde partiden atılmanıza yol açar. Dolayısıyla insanların entelektüel olarak kendilerini geliştirmeleri, tehlikeli ve gereksiz bir süreç olarak da algılanır. Bir ara ulusal sorunu tartışırken, atıf yapmayı unuttuğum ve belirtmediğim Lenin'in sözlerine nasıl saldırıldığını görüp çok gülmüştüm. Adam, ulusal sorunda fikir sahibi ama konunun en önemli uzmanının neler söylediğini hiç merak etmemiş! Bilgisi yok, ama fikri var!

Örneğin bugün Yeni Düzen'deki köşemde şunları yazsam ne olur?

Burjuvazi tarihte tam anlamıyla devrimci bir rol oynamıştır... Burjuvazi, Ortaçağ'da gericiliğin o kadar göklere çıkardığı kaba kuvvet gösterilerinin nasıl bayağı bir tembelliği gizlediğini açığa vurdu, insan çalışmasının neler yapabildiğini ilk gösteren odur. Burjuvazi, Mısır'ın ehamlarını, Roma'nın su kemerlerini, Gotik katedrallerini kat kat aşan eserler meydana getirdi, tarihsel göçleri ve Haçlı Seferleri'ni gölgede bırakan seferler gerçekleştirdi. Burjuvazi, üretim aletlerinde ve dolayısıyla üretim ilişkilerinde, yani sosyal ilişkilerin tümünde durmadan devrim yapmazsa yaşayamaz.¹¹

Ve globalizmi de bununla izah etsem ne olur? Kimileri “liboş”luktan başlayan bir dizi eleştiri yapmak için bir saniye duraksamazlar, ama alıntı Komünist Manifesto'dandır. Sonra da globalizmi anlamaz, üçüncü dünyada kalmayı savunmayı, Marxist olmamakla suçlarız. Lenin'in ünlü cümlesi ile “sol sapma yoktur”! Marx ve Engels, Alman İdeolojisi'ni 1846'da yazdı. Manifesto'nun yayın

¹⁰ Karl Marx - Friedrich Engels, **Alman İdeolojisi**, Ankara, Sol Yayınları, 1976, s. 71.

¹¹ Karl Marx - Friedrich Engels, **Komünist Manifesto**, Ankara, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, 1976, s. 30-31.

tarihi 1848'dir. Ama Almanya'da ilk solcu parti-
nin kuruluşu, 1862'dedir. Yani parti yokken, teori
de vardı, pratik de. Parti, bunların sonucudur,
sebebi değil!

Sol eylemi düşünceden koparırsanız, hareketi
sadece aidiyet duygusu ve iman etme ile bir arada
tutabilirsiniz. Oysa sol, imansızlığın ta kendisidir.
Sorgulamadan, yargılamadan, eleştirmeden, buna
bağlı olarak hergün yeniden üretmeden, gerçekten
sol olarak kalabilmeniz mümkün değildir aslında!

Ve Kıbrıs Solu'nun her iki taraftaki çoğunluğu da
ne yazık ki entelektüel olarak üretmek ve yeni-
den üretmektense, uzun yıllardır, aidiyet ve iman
etmekle yetinmiyorlar. Kıbrıslı Türkler'in yaşadığı
zihinsel devrim, kuzeyde durumu kolaylaştırmış,
en azından parti yönetimi artık aykırı tiplere de
değer vermeyi kabullenmiştir ama güneyde, ben
henüz bunun ışığını göremiyorum.

Bunun nedenleri, nelerdir? Bence bir tek neden
var ortada: Dar indirgemecilik...

Yaşamın ve evrenin sonsuz seçeneklerini değer-
lendirmektense, otuz slogan ezberler ve ömrünüzü
bunlarla geçirirsiniz. Herşeyi kolay anlamak ya da
"anlatmak" adına basite indirger, sonra da hiçbir
sorunun bütün veçhelerini göremez, yaptığınız her
tahlilde, o konuyu oluşturan bileşenlerin tümünü
göremediğiniz için yanılır ama iman gücünüzle,
hergün yenilmeyi bir şeref sanırsınız!

Bir diğer hastalığımız da temennilerimiz ile ger-
çek arasında kalınca, temennilerimizi gerçeğin
yerine koymamızdır. Örneğin AKEL Merkez
Komitesi, Mart 2005'te yayınladığı 80.Yıl tezle-
rinde, geçmişte uyguladığı ENOSİS politikasını
kabul edip, özelleştirebilir. Ama kuzeydeki bir
AKEL sempaticisi, Ağustos 2005'te oturup Yeni
Düzen'de "AKEL hiç ENOSİS'i savunmadı" diye
yazı yazar.¹²

Niçin? Amaç nedir? Savunmasaydı daha iyiydi
ama savundu işte! Bunu örtbas ederek mi adamı
vazgeçirirsiniz, eleştirerek mi?

4- Kıbrıs Solu Araç ile Amacı Birbirine Karış- tırmıştır

Sol düşüncenin bir felsefe okulu olduğunu bir
daha hatırlatarak, bunun siyasete uygulanması ile
sol partilerin oluştuğunu belirtelim. Ayrıca, sol
düşünce tarihinde siyasetin bu kadar ağır basma-
sının Karl Marx ile oluşan bir durum olduğunu

vurgulayalım. Marx öncülerinin, örneğin Robert
Owen ya da de Fourier gibi ütopyacı sosyalistle-
rin, gündelik siyasetle doğrudan ilişkileri yoktur.
Bu anlamda sol partiler, sol felsefeyi yaşama ve
siyasete tatbik etmek üzere kullanılan araçlardır.
Bu siyasi partiler de amaçlarına varmak üzere,
kimi taktik ve stratejik hedefleri araç olarak kulla-
nırlar.

Entelektüel üretim ve yeniden üretimin dışında,
dar indirgemecilik sarmalında olan Kıbrıs Solu,
taşralı ve küçük burjuva karakterleri ile solcu ol-
manın kriterini aidiyet ve mensubiyette arar hale
gelince, bir başka tuzağa düşüyor:

Partiyi ve partinin günlük politikasını savunmayı
solculuğun kriteri haline getiriveriyor. Oysa hem
o organizasyon ve hem de o politika sadece birer
araç! Amaç ideolojide gizlidir ama ideoloji ile
bağlarınız kopunca, hareketin herhangi bir anında
aranıza katılanlar, ideolojinin dışında kendilerine
kriterler araya araya, araç ile amacı birbirine ka-
rıştırıyorlar. Ve böylece, örneğin kuzey Kıbrıs'ta
"çözüm" dersiniz solcu oluveriyorsunuz. Ama
örneğin güney Kıbrıs'ta DİSİ de o dönem çözüm-
den yanaydı ve orada bu politika onların solculu-
ğunun bir kanıtı falan değildi.

Gerçekten de "Kıbrıs Sorunu"nu bitirmekle, solcu
olmanın ya da olmamanın hiçbir bağlantısı yoktur.
Kıbrıslılık da olsa olsa "patriotizm" yani vatanse-
verlik diye tanımlanabilir ki hiçbir biçimde solun
tekelinde olan bir duygu değildir bu! Hatta "va-
tan", "patrié" anlamında, ulusçuluğun bir göster-
gesi olup, felsefi ve tarihsel anlamda, sol değil,
sağ ile ilişkili bir kavramdır. Bu hedef, Kıbrıs
Solunun bu dönemde uyguladığı politiklardan bir
tanesidir sadece. Buna varılınca, solun görevi
bitecek, sol dükkânı kapatacak mı? Solcu olmak,
bambaşka kriterleri barındırmayı gerektiren, ev-
rensel bir kavramdır. Genel anlamda sol, hem
göreceli bir kavramdır, hem de politik olmanın
öncesinde düşünsel bir faaliyettir.

Bunun gibi herhangi bir organizasyonun üyesi
olmakla ya da olmamakla da solcu olmanın ya da
olmamanın bir ilişkisi yoktur. Yanlış hatırlamı-
yorsam, Maurice Duverger, kitle partilerini, ideo-
lojik birlikler değil, bir program etrafında anlaşılan
ve aidaat ödeyen üyelerin oluşturduğu politik orga-
nizasyonlar olarak tanımlamaktadır. Örneğin
Fransız Sosyalist Partisi, bir fraksiyonlar konfede-
rasyonudur.

¹² Bkz. *Yenidüzen*, 26 Ağustos 2005.

5- Kıbrıs Solu Yöntemi Yitirmiştir

Solcu olmak ne demektir?

Uzun yıllar süren Kıbrıs Sorunu yüzünden, bizim anlayışımıza göre, Kıbrıs'ta barış, çözüm, halklar arası uyum yaratılmasını istemekle, ilerici olmak, solcu olmak özdeşleştirilmektedir. Kıbrıslılık, adeta solculuğun alameti farikası haline getirilmekte, yalnız bu alanda değil ama yaşamın her alanında olduğu gibi, kavramlar tersyüz edilmektedir.

Oysa, düşünce üretimi ve yeniden üretimi olmazsa, felsefi anlamda, sosyal anlamda ve hatta estetik, semiyoloji, gibi alt bilim alanlarında entelektüel üretim ve yeniden üretim olmazsa, sol politika olamaz! Sol politika, genel olarak, evrenin gelişimi ile ilgili bir saptamanın (durağan hiçbirşey yoktur, herşey sürekli bir devinim ve gelişim içerisindedir) topluma uygulanması için ortaya atılan bir iddia ve eylemdir.

Bu bakımdan ele alındığında, Kıbrıs Sorununun çözümünü talep etmek, tek başına solcu, ilerici, şu, bu olunmasına yetmez! Bugün, örneğin DİSİ gibi bir hareket, bu hedefi savunarak sağ kalmaya, başka bazı hareketler de tam tersini savunarak sol kalmaya devam ediyorlar. Aslına bakarsanız, ulusal sorun da solun değil, burjuvazinin meselesidir. Demokratik devrimde olduğu gibi ulusal sorunda da sol, toplum adına olaya müdahale eder ve tüm toplumun yararına olan kendi çözümünü önerip uygular.

Kıbrıs Solunun, hem bu kavramlarla haşır neşir olup, hem de "sol" olarak kalabilmesinin altında başka nedenler yatmaktadır ama "sol" olmasını sağlayan düşünceler, bunlar değildir. Yukarıda "sol göreceli bir kavramdır" dedik... Örneğin Fransız İhtilali döneminde, mecliste kralın seçtiği vekiller sağda, halkın seçtikleri ise solda otururlardı. Zaten sağ-sol kavramları da oradan gelişti. Ne var ki o solda oturan milletvekilleri, burjuvalardı... Yani, ilk "solcular" burjuvalardı! Zaman ve zemine göre, sürekli gelişim, her koşul altında gelişimden yana olanları "solcu" ona karşı olanları da "sağcı" diye belirler. Aristokrasi'ye karşı gelişimi savunan burjuvazi solcu idi. Emperyalizm çağında artık kendine ait bir düzeni olan ve onun değişmemesi için çırpınan burjuvazi ise sağcı olmuştur. Zaman ve zemine bağlı olarak görecelidir dediğimiz, işte bu.

Solu sol, sağı da sağ yapan şeyler, savundukları politik hedefler değil, insanı, toplumu, doğayı ve

özetle evreni tanımlamada kullandıkları yöntemdir! Tarihsel koşullar, zaman zaman sağ bir hareketle sol bir hareketin aynı politik hedefi savunmalarını sağlayabilir. Kuruluş aşamasındaki Türkiye Komünist Partisi'nin turancı olması ya da güncel olarak hem DİSİ hem de Kıbrıs Türk Solunun, çözüm ve barışı birlikte savunmaları gibi.

Evrenin sürekli bir değişim içinde olduğunu bilmek, evrende herşeyin hiç durmadan devam eden bir sürecin, o andaki halinden başka birşey olmadığının farkında olmak, herşeyin içinde kendi karşıtını barındırdığını anlamış olmak; doğum anının, ölümün başlangıç noktası olduğunun bilincinde bulunmak ve birikim olmadan değişim olmayacağını ayırdında olmak... Evrene ve topluma bu ilkelerden oluşan bir metot ile bakmayı ve öyle yorumlamayı tabiat haline getirmiş olmak...

Solcu, ilerici, şu, bu olmanın kriteri, budur... Metot, budur çünkü.

Bütün öteki iddialara, sosyal, ekonomik, politik, estetik görüşlere zemin oluşturan bu metotdur. Hepsi, bunun üstüne bina edilir.

Kıbrıs Solu, hem de çok uzun yıllardan beri, metodu yitirmiştir. Kaygan zeminde, gündelik politik hedefler peşinde, hep beraber kayıp duruyoruz. Asıl büyük tehlike de budur!

Sonuç

Kıbrıs solu, zamanı yakalayabilmek için dünyalaşmak zorundadır. Başka hiçbir yerde olmayan kurallar icad etmek, dünyanın elli yıl önce terk ettiği bir disiplin anlayışını sürdürmek, bireyi eski anlayışla çarkın bir dişlisinden öte hiçbir değer taşımayan bir mahlûk olarak değerlendirmek, sekülerizm anlayışının dışında tabular ve tabu alanları yaratmak, ideolojiyi ve örgütü korumanın yolu olarak sahte kudsiyetler yaratmak! Bütün bunlar eski yöntemlerdir ama yaşam karşısında sınavlarını, kaybederek, yani yanlış olduklarını kanıtlayarak vermişlerdir. Bu bakımdan, Kıbrıs Solu, kendi için merkez olduğunu ve olamazsa yok olacağını kavramalıdır. Dünya ve Avrupa solu ile aynı gündemi paylaşmayı beceremezse, Kıbrıs Solu'nun varlığı da anlamsızlaşacaktır. Bunun için, teori de pratik de eleştirel gözle ve artık açıkça gözden geçirilmelidir.